

26.09x29.93	1/3	1	עמוד 1	הארץ - גלריה	05/06/2013	37278286-3
פרט דן דוד - 78						

ליאון ויזלטיר. מתקשה למצוא אויבים

צילום: ברוקס קראפט

להישלט על ידי ערכים כתועלת, מהירות, יעילות ונוחות. המנטליות הטכנולוגית שנהפכה להשקפת העולם האמריקאית מורה לנו להעדיף שאלות מעשיות על שאלות של משמעות - לשאול לא אם דברים הם נכונים או שקריים, טובים או רעים, אלא איך הם עובדים. המחשבה שלנו נהפכה למחשבה אינסטרומנטלית... ויזלטיר המשיך להצליף ודיבר על האימפריאליזם של המדע והטכנולוגיה.

הוא אומר שהוא בעד המדע והטכנולוגיה אבל כשהם נשארים בתחומים שלהם. "אנחנו לא רק אנשים פיזיים מטריאליים, אני חנו גם רוחניים. עכשיו מנתחים את הרוחניות של האדם במושגים מטריאליסטים, במושגים של המידע והטכנולוגיה וזה חורר לתוך המוח, זאת בעיה קוגניטיבית כבר".

מוודד תמיד עם נושאים ציבוריים מרכזיים כשהוא חוקר את הרקע ההיסטורי והמוסרי תוך שהוא מציג פתרונות מעשיים. במשך כל הקריירה שלו, הגן על המסורת הליברלית מבלי להתעלם מן החולשות וחוסר העקביות... ויזלטיר טיפח קריירה שנייה, ייחודית לא פחות, כעורך 'ניו ריפבליק'... בו הוא מפרסם ביקורות מקוריות ונוקבות ביותר על סיפורת, שירה, היסטוריה, ופילוסופיה... ובו יצר קבוצת כותבים יוצאת דופן וממשיך להציב רף גבוה לדיון תרבותי רציני בארצות הברית".

הראיון הטלפוני עם ויזלטיר שמתגורר בווישינגטון מתקיים בעברית, והעברית שלו נהדרת. אנחנו מדברים על נאום נוקב שנשא לפני כשבועיים בפני בורגרי אוניברסטט ברנדייס. ויזלטיר טיר אמר להם שזה עשרות שנים באמריקה "אנחנו עדים להשמצה קבועה ומעוררת סלידה של המדינה ההומניסטית. אנחנו חיים בחבירה שיכורה מטכנולוגיה, ששמחה

הוא לא נגד האינטרנט, אבל חושב שהגיע הזמן למתן את השפעתו על עולם הרוח. הוא מבקר את נתניהו, אבל לא חוסך שבטו גם מהפלסטינים. ובעיקר הוא דואג לעתידה של העיתונות. הסופר וההוגה האמריקאי **ליאון ויזלטיר**, שיקבל ביום ראשון את **פרס דן דוד**, לא מוכן להיכנע לעידן הדיגיטלי בלי להחזיר מלחמה

כמה ספרים עד היום, בהם בשנת 2000 את "קדיש", שכתב לאחר מות אביו ובו עסק בשאלות של אמונה ואבל. אה, והוא גם השתתף בפרק אחד בעונה החמישית של "הסופרנוס".

מחרתיים הוא ינחת בישראל כדי לקבל ביום ראשון הקרוב את פרס דן דוד היוקרתי בשווי מיליון דולר (ויזלטיר יחלוק את הפרס עם הפילוסוף פרופסור מיי של סרס). הפרס מוענק על הציטינות מיוחדת והישגים יוצאי דופן התורמים לאנושות, בתחומי המדע, הרוח, האמנות, השירות הציבורי ועולם העסקים. עוד יקבלו את הפרס: ההיסטוריון פרופ' סר ג'פרי לוי, הכלכלנית פרופ' אסתר דופל, והאפידמיולוג פרופ' אלפרד סומר.

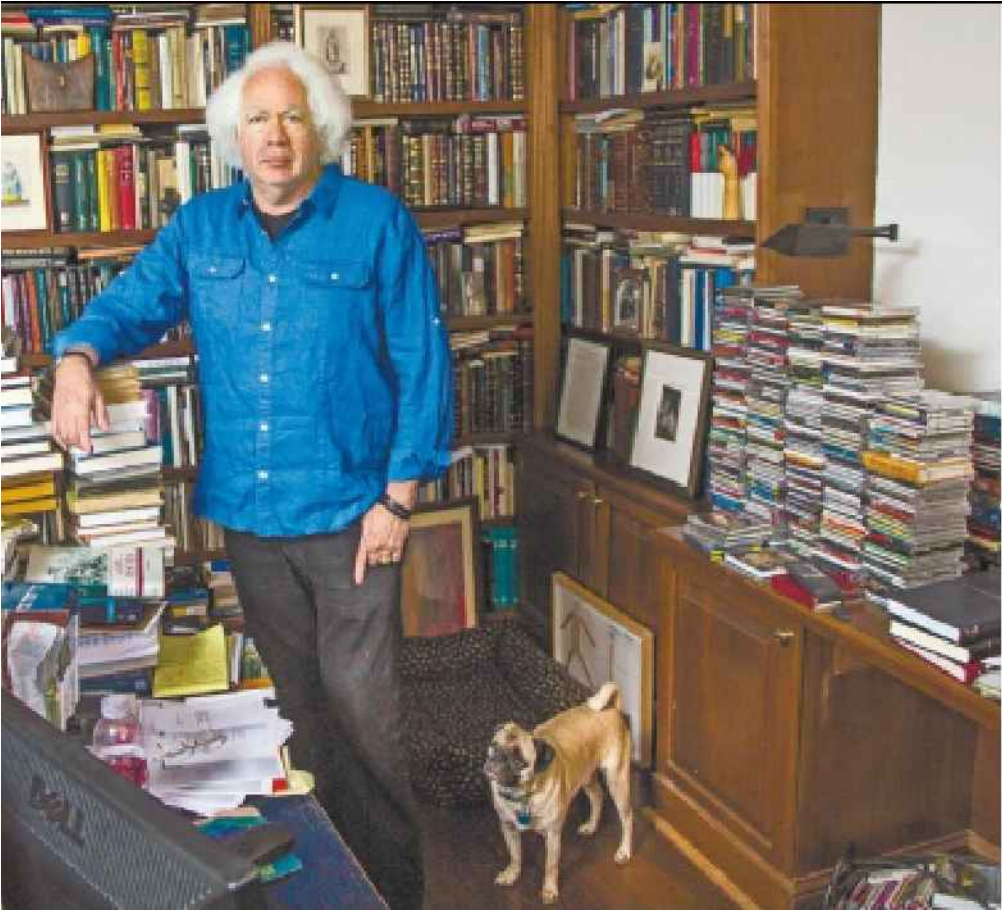
בנימוקי הפרס כתבו השופטים בין השאר: "במשך יותר מ-30 שנה כתב עבודות פרוזה, בתדירות מדהימה, ברמה אינטלקטואלית וסגנונית יוצאת מן הכלל ובאנגלית שאין שני לה. כהוגה וסופר, בעל ידע רחב התי-

מיה סלע

עולם הדיגיטלי החדש ניצב ליאון ויזלטיר מוכן לקרב. הוא סופר, עורך, מבקר, אבל מעדיף את שם התואר אינטלקטואל, "אני לא קורא לעצמי עיתונאי ולא מבקר ולא חוקר. אמנם יש בי מכל אלה אבל התואר שאני עונה לו הוא אינטלקטואל. לדעתי זאת אחת המלים היפות ביותר בכל שפה". בניגוד לניסיון האינסופי לצבור לייקים, לוויזלטיר לא אכפת אם לא יחבבו אותו וזאת כבר סיבה לחבב אותו. הוא עומד בצומת מעניין שבו עולם דיגיטלי חדש דורס עולם ישן, והעולם החדש הוא עולם בולימי שלא משאיר מקום אבל ויזלטיר לא מרים ידיים.

הוא בן 61, נולד בברוקלין, ניו יורק, למד בישיבת פלטבוש ואחר כך באוניברסיטאות קולומביה, אוקספורד והרווארד. כבר 30 שנה הוא משמש כעורך הספרות במיגזין "ניו ריפבליק". הוא פירסם

37278297-5	05/06/2013	האַרץ - גלריה	עמוד 1	2/3	26.43x33.86
פרט תוד - 78					

ויזלטיר בחדר עבודתו בווישינגטון | צילומים: ברוקס קראפט, ירון קמינסקי, פויץ כהן, אירפי ואיריס נשור

סול בלו. כיוון גבוה

אגי משעול. מי צריך את זה?

והוא מהדור החדש של הפייסבוק.

“אני תמיד מדבר על הסמליות הזאת. מה שקרה לעיתון זאת בשורה טובה. הבחור המבריק הזה החליט לבוא ל'ניו ריפבליק' כי הוא מאמין בערכים שלנו שהם לא אותם ערכים של האינטרנט, והוא מכיר בזה ומודה בזה. הוא גם קרא את ההרצאה שלי בברנדייס ושלח לי אימייל מאוד אוהה. הוא הומניט. סט. אנחנו הבשורה הטובה בתקור פה הרעה הזאת. מצב העיתונות מר מאוד וזה לא מגיע לנו, לא עשינו כלום, ניסינו רק לשפר את החברה ואת התרבות, נקודה”.

היום זה לא נחשב במיוחד.

“נכון, לכן אני מתרעם על סדר העדיפויות הזה, על הטכנולוגיזציה. כשהתיידדנו אמרתי לכריס והוא הסכים – והוא נסיד האינטנט – שלדעתי זה שיש בבקוקים חדשים לא אומר שהיין הישן היה רע. צריך לקחת את היין הישן ולהבין איך לשים אותו בבקוקים

ויזלטיר: “חברה דמוקרטית לא יכולה להתקיים במצב הגון בלי עיתונות בריאה. ואם באמת לא יהיו עיתונאים אנחנו נמצא את עצמנו חיים בעידן חדש של שחיתות”

כי תראה איך מתנהגים אליהם. זה אסון תרבותי מה שקורה לעיתוני נות. חברה דמוקרטית לא יכולה להתקיים במצב הגון בלי עיתונות בריאה, זה אי אפשר, ואם באמת לא יהיו עיתונאים אנחנו נמצא את עצמנו חיים בעידן חדש של שחיתות. צריך לחשוב עליו זה ההשלכות של האינטרנט”.

זה לא מאוחר מדי? “לא, אדרבא. התקופה הראשונה, התקופה המשוגעת של האניטרנט. עכשיו זה כבר נכנס לכל התחומים של החיים וכולם משתמשים וחיים בזה. עכשיו זאת התקופה שצריך למדוד מה קרה פה כדי שתהיה תמונה בהירה של המצב. זה תמיד קורה כך עם טכנולוגיה. תמיד בהיסטוריה של הטכנולוגיה יש פער זמן בין ההמצאה ובין ההשלכות והמשמעות שלה. עכשיו אנחנו סוף סוף מבינים מה עשתה המהפכה הזאת ומתחילים להתמודד”.

תרבות הלייק

בחודש מארס של שנת 2012 קנה כריס יוז, השותפו לחדר של מארק צוקרברג ואחד ממייסדי פייסבוק את ה"ניו ריפבליק". היו שחשבו אז שלאון ויזלטיר לא יש" רוד את המו"ל החדש אבל ויזלטיר אומר שההערכות ההן היו קשוקש. “אדרבה, אנחנו ידידים טובים. המצב של 'ניו ריפבליק' חזק. אנחנו כאילו נולדנו מחדש”.

המשך מעמ'1

אפשר לעצור את ההשפעה של האינטרנט?

“לא, השאלה היא איך להימנע עם זה. יש המון דברים שאי אפשר לעצור ואנחנו צריכים להיות חכמים באיך שאנחנו מתייחסים אליהם. את האינטרנט לא גילו, הוא הומצא, אנחנו עשינו את זה, זה לא בא מהשמים וזה לא חלק מהטבע ואסור שאנחנו נרשה לעצמנו להיות עבדים. זה כמו עבודה וזה שאתה מתפלל לאיזו בוכה שיצרת בעצמך. צריך ללמוד מה הכוח ומה החולשות של זה, כלומר ממה צריך להיזהר וממה אפשר ליהנות”.

ההשפעה של האינטרנט על הקריאה היא עצומה.

“הבעיה הכי חמורה היא בעיית תשומת הלב. מה זה קריאה? קריאה צריכה זמן ותשומת לב, קריאה זאת פעולה קוגניטיבית, מנטלית, רגשית, והיא נמצאת היום תחת הלחץ של כל המהירות הזאת של האינטרנט וכל העולם הדיגיטלי. העיקרון הכי גדול של העולם הזה זאת המהירות, הכל קשור למהירות, ככה מודדים את זה וככה חיים את זה. כשקוראים ספר או שיר או שומעים מוסיקה יש עניין של מתינות, של זמן. הטכנולוגיה הזאת היא התקפה על הזמן”.

יגידו עליך שאתה ריאקציונר. “נו אז שיקראו לי בשמות, אני מוכן. מישוה שאל אותי אחרי הגאוס שנשאתי בברנדייס אם אני שמרן אז אמרתי לו שלא, אני רק רוצה לשמה ריאקציונרים או שמרנים זאת קללה פוליטית, אבל למי אכפת? זאת לא בעיה פוליטית, זאת בעיה תרבותית רוחנית, פסיכולוגית וחברתית. זה משהו הרבה יותר עמוק ומפחיד”.

גם העיתונות מתקשה לשרוד את האינטרנט.

“אמרתי לחבר שלי לאחרונה שאם מישוה ממאדים יגיע לארצות הברית כרגע ויסתכל סביב אפשר יהיה לסלוח לו אם הוא יסיק שהסופרים והעיתונאים כנראה עשו משהו נורא לחברה ואילו הבנקאים עשו משהו נפלא,

37278312-3	05/06/2013	הארץ - גלריה	עמוד 1	3/3	13.27x33.78
פרט דן דוד - 78					

א"ב יהושע. חברים טובים

עמיחי. גם השיר, גם היוצר

אמיתית. היא חיה, יש פינות מגי עילות ויש פינות מקסימות ויש את הים הזה שמושיע את כולם, אני לגמרי מבולבל בנושא של תל אביב. חצי מהשבוע אני חוזי שבתל אביב זה העתיד של העם היהודי, שלזה התכוון הרצל, שזאת הפנטסיה, וחצי מהשבוע אני חושב שזאת אשליה גמורה, אין פלסטינים, אין ערבים, אין ג'אהד, שזה גן עדן שקרי. אני לא יודע איך להתמודד עם תל אביב. זאת שאלה קשה מאוד. חיים יפים ובחורות יפות ואוכל טעים עד לשמים, והים הזה ויפו והמוסיקה. זו גם מציאות וגם אשליה, זה שני הדברים. אני ירושלמי כאילו, אני אוהב את ירושלים, אפילו החרד דים לא הורסים אותה בשבילי. לא הדוסים ולא הפלסטינים, זה מקום כמו ונציה, השירה הפיסית של המקום זה סם בשבילי".

תירגמת את שירת עמיחי במהלך השנים, למה דווקא עמיחי.

"הוא היה אחד מהחברים הכי קרובים אלי. אנחנו קראנו לעצי מנו משפחה, והשיר האחרון שהוא כתב נמצא אצלי. זה שיר שהוא כתב ליום ההולדת שלי ב-1999. הוא כתב אותו במיטה שלו בבית חולים פה. הוא היה חולה מאוד ובאתי לבקר אותו והוא פתאום הוציא שיר כזה. היינו ירידים טור בים מ-1973. כתבתי מאמר אז על הספר הראשון שלו שיצא בעברית ואז הכרנו וזאת היתה אהבה במי בט ראשון. התחלתי לתרגם אותו כדי להמתיק לעצמי. גם שמתי לב שלא הייתי שבע רצון מכל מיני תרגומים, וחשבתי שאני יכול לעשות יותר טוב, ובינינו, עשיי תי יותר טוב, וזאת הנאה גדולה. אני לא רק מכיר את השירה שלו בצורה אינטימית אלא הכרתי את האיש בצורה אינטימית. בשבילי לשבת עם שיר של יהודה ולתי רגם אותו זה להחיות אותו שוב, זה נס כזה של תחיית המתים. הוא חסר לי".

יש עוד משוררים ישראלים שאתה אוהב?

"כן יש המון. אני אוהב את השירה של אבות ישורון; יונתן רטוש הוא אולי הכי חביב עלי. אני תמיד רוצה לדעת מה קרה לשירה העברית עכשיו. אני מחי פש משוררים וביקשתי מהחברים שלי שכל פעם שהם קוראים שיר שהם אוהבים שישלחו לי, ואני לא מצליח למצוא מישוה שאני רוצה לקרוא עוה. זה מציק ומוי זר מאוד. ניסיתי. למשל שלחו לי את אני משעול. ישבתי וקראתי וחשבתי לעצמי, נו כבר יש לי יונה וולך אז מי צריך את זה. יונה וולך היא הסילביה פלאת שלכם, ואם כבר אז דליה רביקוביץ הר" בה יותר מעניינת. אם תבואי אלי פעם הביתה תראי שיש לי מדפים מלאים שירה עברית, אבל כשאני ניגש לשם עכשיו אני תמיד מוציא ספרים של משוררים מתים".

איך אתה מסביר את זה. "אני לא יודע להסביר. אחרי שחזרנו מהגלות גילינו שאנחנו יכולים לעשות גם מנהיגים פור ליטים ולא רק מנהיגים רוחניים, ספרותיים והלכתיים. גילינו שאנחנו יכולים לעשות צבא ולעשות מנהיגים צבאיים. גילינו שאנחנו יודעים איך להשתמש בבוולדוזרים, גילינו כל מיני דברים. אני לא יודע איך להסביר את הכישלון הפוליטי בארץ וזה מאוד מציק לי, כי הבעיות לא נהיות קטנות יותר או חשובות פחות. כרגע המצב הוא שהקטנים בראש. זה שובר את הלב, כי בתחום התרבות והכלכלה זה מקום פורה, זה מקום נפלא, אבל

"חצי מהשבוע אני חושב שתל אביב זה העתיד של העם היהודי, שלזה התכוון הרצל, שזאת הפנטסיה, וחצי מהשבוע אני חושב שזאת אשליה גמורה, אין פלסטינים, אין ערבים, אין ג'אהד, שזה גן עדן שקרי"

בתחום הפוליטי זה מקום מדכא. האמת היא שהבחירות האחרונות גילו שאם היה מנהיג לאופוזיציה, מנהיג רציני, לנתניהו היתה בעיה". **אין אלטרנטיבה.** "זה סיוט. לפיד הוא ד"ש ושיי נוי, אבל גרוע מהם. לי יש רק חוק אחד בחיים, אם אתה חושב שראית את התחתית, את הגרוע מכל, חכה שבוע ותראה יותר גרוע. כשלפיד נכנס חשבתי על ידיו או רובינשטיין אבל לא, זה יותר גרוע". **אתה מאוד מתמצא בפוליטיקה הישראלית, אילו עיתונים אתה קורא?**

היא לא חשבה שזאת עיר מבוערת? "היא לא מכוערת, היא עיר